

Argumentační fauly

Důraz na rozum

Důraz na neznámou autoritu

Tvrzení je pravdivé, protože to tvrdí nejménovaný znalec nebo širší skupina lidí (kupř. „lékaři“, „lidé z praxe“).

„Ale američtí vědci dokázali, že ježibaby neexistují!“ řekl Jeníček.

Důraz na peníze

Předpoklad, že bohatství či vysoká cena nějak nutně souvisí s pravdivostí tvrzení.

„Když má někdo celý dům z luxusního perníku, nebude přece jíst děti.“

Důraz na nevhodnou autoritu

Tvrzení je pravdivé, protože to tvrdí nekompetentní nebo nedůvěryhodný „odborník“.

„Moje zcestovalá kamarádka tvrdila, že prý nabízíte kvalitní a levný nocleh i se snídaní. Za kolik?“ zeptala se Mařenka.

Důraz na novost

Předpokládat, že něco je lepší jen proto, že je to nové.

„Mám teď úžasnou novou pec,“ chlubila se ježibaba, „nejde otevřít zevnitř!“

Důraz na neznalost

Tvrzení je pravdivé, protože dosud nebylo vyvrácené (případně je nepravdivé proto, že dosud nebylo potvrzené).

„Žádné dítě si na mě dosud u rodičů nestěžovalo,“ bránila se ježibaba.

Důraz na tradici

Předpokládat, že něco je pravda jen proto, že se to tak (údajně) vždy dělalo.

„Když se zeptá, kdo jí to tu loupe perníček, tak řekni, že jen větříček.“ „Proč?“ podivil se Jeníček. „To ji uklidní,“ odpověděla Mařenka. „A nebylo by lepší prostě mlčet?“

Důraz na nedůvěryhodnost

Tvrzení musí být nepravdivé, protože zní neuvěřitelně.

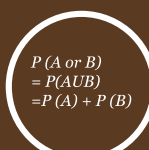
„Perník je zcela nevhodný stavební materiál,“ řekl otec přísně, když se děti vrátily, „ted' chci slyšet pravdu. Kde jste byly?“

Důraz na obvyklý postup

Tvrzení je pravdivé, protože se to tak obvykle dělá.

“Půjdeme za světylkem, tam určitě žijí nějaká dobrá lidé, kteří nám pomohou.”

Důraz na pravděpodobnost

Předpokládat, že něco se musí stát jen proto, že se to může stát.

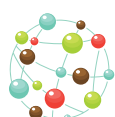
„Neboj se, Mařenko, starší lidé jsou většinou velmi slabí a nemají zuby. Ta nás nesní.“

Důraz na rozšířený názor

Tvrzení je nutně pravdivé, neboť v něj věří většina lidí.

„Sladkosti způsobují u dětí hyperaktivitu.“

Důraz na emoce

Zastrašování

Zdůvodnit tvrzení pomocí strachu a předsudků k opačnému názoru.

„Jen pojďte dovnitř,“ vyzvala je stařena, „venku vás sežerou medvědi.“

Vyvolání zášti

Odmítnout opačný názor vyvoláním zášti vůči protistraně.

*„Lžou. Nechtěla jsem je sníst,“ hájila se babizna.
„Copak vy věříte někomu, kdo krade starým lidem
perník ze střechy?“*

Lichocení

Podsounout nezdůvodněné tvrzení pomocí nesouvisejících komplimentů.

„Takové krásné děvče se přece nebude bát, no ne?“

Důraz na přírodu

Zdůvodnit tvrzení srovnáním s „dobrým“ světem přírody.

*„Je naprosto normální jíst lidi. Podívejte se třeba na
vlky, těm lidské maso vyloženě chutná.“*

Zesměšňování

Předložit protivníkům argument tak, aby vypadal směšně.

*„Já a jíst děti? No dovolte, to je absurdní! To už
byste mě rovnou mohli obvinít, že jsem snědla i ty
tři pocestné, co tu byli loni přes zimu, než ztloustli
a ztratili se.“*

Toužebné přání

Tvrzení je nutně pravdivé, neboť si velmi silně přejeme, aby pravdivé bylo.

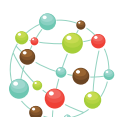
*„Nelží, tak velkou pec má prostě jen na pečení
kanců!“*

Vyvolání soucitu

Odmítnout opačný názor vyvoláním soucitu s námi.

*„Neumíme, opravdu. Museli jsme od malička dít
tak, že jsme ani neměli čas naučit se sedět na
lopatě.“*

Chybné vyvození

Příhoda

Odmítnout pečlivě získané a ověřené důkazy kvůli odlišné osobní zkušenosti či příhodě.

„Náš dědeček snídal perník každý den a taky nebyl tlustý.“

Unáhlený kompromis

Předpokládat, že pravdivé tvrzení musí ležet někde uprostřed mezi protikladnými názory.

„Vy říkáte, že nesmím sníst ani jednoho z vás. Já říkám, že vás můžu sníst oba. Tak sním jen jednoho a hotovo.“

Omyl hazardního hráče

Předpokládat, že minulé náhodné výsledky nějak ovlivňují budoucí náhodné výsledky.

„Dlouho sem žádné děti nezabloudily,“ zabručela si ježibaba, „takže dnes nebo zítra to už jistě klapne.“

Všechno, nebo nic

Předpokládat, že nelze-li dosáhnout dokonalého výsledku, nemá snažení žádný dobrý smysl.

„Nemá smysl ty děti hledat. Les je příliš velký a nikdy ho neprozkoumáme celý.“

Skládání

Předpokládat, že vlastnost částí je zároveň i vlastností celku.

„Jsem silnější než Mařenka, jsem silnější než Jeníček,“ radovala se ježibaba, „jsem silnější než obě děti.“

Relativizování

Odmítnout tvrzení jen proto, že „každý má přece svoji pravdu“.

„Někomu může pečení dětí připadat nevhodné, ale já osobně na tom nevidím nic špatného. Je to věc vkusu.“

Rozdělování

Předpokládat, že vlastnost celku je zároveň i vlastností každé jeho části.

„Perníková chaloupka bude mít z perníku i mříže ve sklepe. Projíme se ven.“

Rozvolnění pravidla

Použít nějaké pravidlo příliš volně či na případy, pro které není určeno.

„Jen se klidně posaďte na tu lopatu jako první,“ řekla Maruška, „staří lidé se přece mají pouštět sednout.“

Unáhlené zobecnění

Vyvodit obecný závěr z příliš malé skupiny případů.

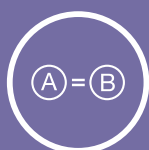
„Takže teď už, tatínku, víš, že všechny staré ženy jsou ježibaby,“ zakončil své vyprávění Jeníček.“

Klamající vzhled

Předpokládat, že je-li něco pěkné, je to i pravdivé.

„V tak krásné chaloupce musí bydlet tuze hodní lidé.“

Unáhlený závěr

Vyvodit závěr bez zamyšlení nad jinými možnými výklady.

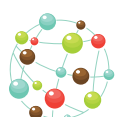
„Aha, vy mě jistě chcete zvážít,“ řekla ježibaba, když si sedala na lopatu.“

Dvojsmysl

Použít slovo ve dvou různých významech a zároveň předpokládat, že jde o jednu a tutéž věc.

„Tak a teď mi za trest uděláte večeři.“ „No dobře, ale my neumíme vařit,“ bránily se děti. Babizna se usmála: „Nějak to vymyslíme.“

Chybná příčina

Potvrzení účinku

Předpokládat, že pozorovaný účinek mohl být vyvolán pouze jedinou příčinou.

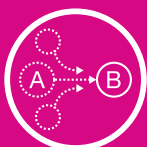
„Když chceme upéct chleba, musíme rozdělat oheň v peci. Babizna rozdělala oheň v peci, takže bude péct chleba. Nemáme se čeho bát, Mařenko.“

Přehlédnutí společné příčiny

Předpokládat příčinný vztah mezi dvěma událostmi, které jsou ale ve skutečnosti vyvolány událostí třetí.

„To je zajímavé, že když si já dám k obědu perník, ty ho musíš jíst taky. Přestaň se už po mně opičit!“

Vyvrácení příčiny

Předpokládat, že když nenastala příčina, nemohlo dojít ani k účinku.

„Když chceme upéct chleba, musíme rozdělat oheň v peci. Babizna ale chleba péct nechce, takže v peci není rozdělaný oheň. Klidně tam vlez, Mařenko.“

Logický kruh

Vyvodit závěr, který je stejný jako některý z předpokladů argumentu.

„Perník je nezdravý, protože se po něm tloustne. A tloustne se po něm proto, že je velmi, ale velmi nezdravý,“ poučila Mařenka babiznu.

Společně, tedy proto

Tvrdit, že události, které se vyskytují zároveň, musí být v příčinném vztahu.

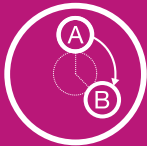
„Ježibaba je stará a zároveň jí děti. Je hrozné, co stáří s člověkem provede.“

Vytloukání klínu klínem

Předpokládat, že chyba může být opravena jinou chybou.

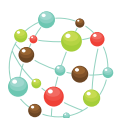
„Hm, tak vy jste snědli můj perníček. Copak s tím asi provedeme? Už to mám, teď sním já vás a budeme vyrovnání!“

Poté, tedy proto

Tvrdit, že události, které se vyskytují po sobě, musí být v příčinném vztahu.

„Všimla sis, že vždycky, když dostanu hlad, je k jídlu perník?“

Obsahové chyby

Účelové doplnění

Doplnit dílčí neověřené či vymyšlené předpoklady ve snaze zachránit svůj argument.

„Musím vás sníst, nemám tady už vůbec nic k jídlu,“ tvrdila babizna. „A co ten perník všude kolem?“ divily se děti. „Perník není jídlo, nýbrž pamlskek,“ odsekla.

Svůdná názornost

Popsat okrajovou událost barvitě a s detaily, které mají vzbudit zdání, že jde o obvyklý stav věcí.

„Když nám doma vždycky v sobotu po obědě tatínek ukazoval, jak se na lopatu sedá, rád říkal, že to se zavřenýma očima prostě nejde. A vy že byste to dokázala i poslepu?“

Potvrzovací slepota

Věnovat pozornost jen důkazům podporujícím náš závěr a pomíjet protidůkazy.

„Venku dost fouká, divně to zaskřípělo, a navíc mi to potvrdil i ten tenký hlas shora. Ano, perník ze střechy mi shodil asi opravdu větráček.“

Odvedení pozornosti

Předložit nesouvisející důvody, fakta a tvrzení s cílem zmást protistranu.

„Jen se posadte, stařenko. Ta lopata je krásně vyřezávaná. Četl jsem, že se na ní sedí mnohem pohodlněji než na motyce. Vy jste zhubla?“

Zamlčení

Záměrně pominout důkazy, které by odporovaly našemu závěru.

„Budu péct chleba a vy mi budete pomáhat. Toho porcovacího nože si nevíšimjte, ten zde mám kvůli myším.“

Chybné dilema

Předložit dvě řešení jako jediná možná, byť ve skutečnosti existují i jiná řešení.

„Buď vás oba rychle a bezbolestně upeču, nebo vás vykrmím perníkem tak, že budete obézní a zahynete pomalu ve strašných mukách. Tak si vyberte.“

Lež

Vědomě tvrzená nepravda, zpravidla opakovaná.

„Jsem vegetariánka,“ zaskuhrala babizna.

Kluzký svah

Předpokládat, že drobná změna na začátku musí nutně vést k řetězci souvisejících nežádoucích důsledků.

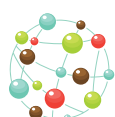
„Jeníčku, nejez ten perník. Sníš jeden dva, zachutná ti to a než se nadějeme, zboštíš té staré paní celou její chaloupku. Kde pak bude bydlet?!“

Nevyvratitelnost

Tvrdit něco, co nelze nijak smysluplně vyvrátit či potvrdit.

„Ta babizna je určitě uhranutá, proto nás chce sníst.“

Chybné útoky

Útok na osobu

Předložit nesouvisející výhrady vůči protistraně, nikoli vůči jejímu argumentu.

„Nikdy bych nevěřil člověku, který má na nose bradavici s chlupem.“

Nelichotivé zařazení

Odmítnout tvrzení proto, že je podobné stanovisku nežádoucí osoby nebo skupiny.

„I čerti říkají, že uloupnout si trochu perníčku nikomu neublíží.“

Útok na nezávislost mluvčího

Odmítnout závěr protistrany jen proto, že by takový závěr byl pro protistranu výhodný.

„Ty děti si to celé vymyslely. Chtějí mě poslat do vězení, aby si mohly v perníkové chaloupce otevřít vlastní prodejnu.“

Přesunutí důkazního břemene

Odmítnout hájit své tvrzení a předpokládat, že hájit by se měla protistrana.

„Tatínku, ta babizna nás chtěla sníst! Ať dokáže, že to není pravda!“

Útok na původ tvrzení

Odmítnout tvrzení kvůli tomu, kde se vzalo či kdo ho původně zastával.

„Pečení dětí je překonaný zvyk, se kterým kdysi přišly jezinky. Teď je jiná doba, teď jíme zvířata.“

Figurína*

Vytvořit zkrácenou a oslabenou verzi argumentu protistrany, ten pak odmítnout.

„Děti se prý nejí, protože je to proti přírodě. To bych si jako měla i přestat čistit zuby, protože čisté zuby jsou proti přírodě?!“

*) Původní anglický název této chyby (straw man) odkazuje ke cvičným figurínám, na kterých vojáci trénují útoky, a které jsou jen nepohyblivými, slabými verzemi skutečných protivníků.

